

**UCHWAŁA NR XXIX/180/18
RADY GMINY WIŻAJNY**

z dnia 29 maja 2018 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020

Na podstawie art.18 ust.2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 994 , poz.1000) i art. 176 ust.1, pkt.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 998) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wiżajny.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Walenty Walejko

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XXIX/180/18
Rady Gminy Wiązajny
z dnia 29 maja 2018 r.

**Załącznik
do Uchwały Nr XXIX/180/18
Rady Gminy Wiązajny
z dnia 29 maja 2018 r.**

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2018-2020

I. WSTĘP Rodzina jest wspólnotą życia, która funkcjonuje od zarania dziejów. Stanowi jedyne niepowtarzalne środowisko rozwoju i wychowania dziecka, wprowadzenia go w świat norm i wartości, jest podstawową grupą społeczną, w której odbywa się proces kształtowania w ramach oddziaływań wychowawczych i socjalizacyjnych wzorca osobowościowego.

W związku z przeobrażeniami cywilizacyjnymi i kulturowymi społeczeństwa, które niosą ze sobą nie tylko pozytywne skutki, lecz również szereg niekorzystnych zjawisk zagrażających życiu rodzinnemu obecne zainteresowanie problematyką rodziny skierowane jest na jej strukturę, trwałość i wydolność opiekuńczo-wychowawczą. Rodzina wpływa na młodego człowieka niezależnie od tego czy jest środowiskiem wartościowym, czy też przejawia cechy dysfunkcyjności. Wśród wielu negatywnych zmian środowiska rodzinnego można wymienić coraz częściej występującą migrację zarobkową rodziców, nadmierne ich zaangażowanie w pracę zawodową, rozluźnienie więzi między rodzicami a dziećmi a także wzrost liczby konfliktów małżeńskich niejednokrotnie kończących się rozwodem, patologie społeczne czy uzależnienia. Wszystkie te zjawiska powodują, że rodzina napotyka na swej drodze liczne trudności uniemożliwiające wypełnianie podstawowych funkcji rodzicielskich. Skutkiem dysfunkcji życia rodzinnego, jednocześnie kolejnym zagrożeniem w rozwoju dziecka jest niezaspokojenie przez rodziców potrzeb somatycznych i psychicznych dzieci oraz młodzieży. W sytuacjach dysfunkcyjności rodziny, zwłaszcza w przypadku zaniedbań opiekuńczo-wychowawczych ze strony rodziców, dochodzi do ingerencji sądu we władzę rodzicielską, a w ostateczności umieszczenia dziecka poza domem rodzinnym. Pozbawienie dziecka środowiska rodzinnego powoduje w jego rozwoju i wychowaniu liczne nieprawidłowości i zaburzenia. Dysfunkcje rodziny naturalnej skutkują pojawieniem się różnych form sieroctwa, które uważane jest za powszechny problem nie tylko w wymiarze pedagogicznym, ale też społecznym, ekonomicznym czy psychologicznym. Rosnące wciąż rozmiary tego zjawiska przyczyniają się do poszukiwań opieki zastępczej dla dzieci dotkniętych tym problemem. Najlepsze warunki do prawidłowego rozwoju dziecka stwarza właściwie pełniona opieka rodzinna, odnosząca się do wszelkiego rodzaju potrzeb młodego człowieka, rozbudzająca aktywność własną dziecka oraz kształtująca właściwe postawy dziecka wobec nauki, pracy i czasu wolnego. Rodzina, która powinna realizować potrzeby bytowe, emocjonalne i społeczne swoich członków nie zawsze z tych zadań należycie się wywiązuje. Długotrwałe niezaspokojenie ważnych potrzeb i niemożność znalezienia sposobów zastępczych prowadzi do zaburzeń osobowości, co jest szczególnie niebezpieczne w przypadku dzieci i młodzieży ponieważ nie są oni odporni na niepowodzenia, stres i walkę z trudnościami. Niezaspokojenie dwóch podstawowych potrzeb, czyli poczucia bezpieczeństwa i kontaktu emocjonalnego może powodować frustrację, apatię, zamknięcie w sobie, unikanie kontaktu z otoczeniem, agresję i inne zachowania społecznie nieakceptowane, czy też poczucie odrzucenia. Niestety często zdarza się, że rodzina nie jest w stanie wypełniać swojej roli i przeżywa trudności, zwłaszcza w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Dzieci mają prawo do wychowywania się w rodzinach, dlatego tak ważne jest podejmowanie różnych działań, aby środowisko wychowawcze dziecka było w miarę możliwości stabilne. Gminny Program Wspierania Rodziny to dokument, którego zadaniem jest wprowadzenie w życie działań mających na celu wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Potrzeba opracowania takiego dokumentu dla Gminy Wiązajny wynika z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

II. PODSTAWY PRAWNE DO REALIZACJI PROGRAMU

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697 ze zm.).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390).
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 ze zm.).
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz.487 ze zm.). Program jest częścią Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

III. DIAGNOZA SYTUACJI W GMINIE WIŻAJNY Na dzień 31 grudnia 2017 roku w Gminie Wiżajny zameldowanych na pobyt stały było 2 486 osób, z czego 516 dzieci w wieku do 18 roku życia. Pomocą i wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiżajnach w ubiegłym roku objęto 139 rodzin, w których wychowywało się 198 dzieci w wieku do 18 roku życia. Powody udzielenia pomocy i wsparcia – świadczenia przyznane decyzją administracyjną

POWODY UDZIELENIA POMOCY I WSPARCIA	LICZBA RODZIN
Ubóstwo	96
Bezrobocie	28
Długotrwała lub ciężka choroba	45
Niepełnosprawność	18
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	21
Alkoholizm	9
Przemoc w rodzinie	7
Potrzeba ochrony macierzyństwa	33
Zdarzenie losowe	1

Powody udzielania pomocy rodzinom są różne i może być ich kilka. W 2017 roku najczęstszym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej było ubóstwo, a następnie długotrwała choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz niepełnosprawność. Należy jednak zaznaczyć, że w/w tabela dotyczy świadczeń przyznanych decyzją administracyjną. W 2017 roku z pomocy OPS w formie pracy socjalnej korzystało 137 rodzin, w tym 11 rodzin wyłącznie z pracy socjalnej. Pracownicy OPS oprócz w/w zadań świadczyli poradnictwo w zakresie przemocy w rodzinie oraz alkoholizmu. Zapewniano również możliwość skorzystania z pomocy specjalistów zatrudnionych w PCPR w Suwałkach oraz pracujących w organizacjach pożytku publicznego (psycholog, psycholog dziecięcy, terapeuta uzależnień, radca prawny). W 2017 roku objęto pomocą 7 rodzin z problemem przemocy w rodzinie. Pomocy udzielono 24 osobom, w tym 7 kobietom, 9 mężczyznom i 8 dzieci. Na dzień 31 grudnia 2017 roku w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 5 dzieci z 2 rodzin z terenu gminy Wiżajny.

Zgodnie z art. 191 ust. 8 i 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej gmina ponosi odpłatność w wysokości 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka, 30% w drugim roku i 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej. W 2017 roku koszt odpłatności gminy za pobyt 3 dzieci w rodzinie zastępczej wyniósł 4 429,86 zł. Za dwoje dzieci gmina nie ponosi odpłatności ponieważ zostały umieszczone w rodzinie zastępczej przez wejściem w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Na dzień 31 grudnia 2017 roku na terenie gminy w 2 rodzinach zastępczych niespokrewnionych wychowywana jest 4 dzieci. Obecnie 2 rodziny z terenu gminy Wiżajny są objęte opieką kuratora w zakresie opiekuńczo-wychowawczym i 4 osoby w związku z nadużywaniem alkoholu.

IV. ZASOBY INSTYTUCJONALNE GMINY WIŻAJNY ORAZ PARTNERZY WSPOMAGAJĄCY REALIZACJĘ PROGRAMU Program będzie realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiżajnach we współpracy z następującymi instytucjami: Placówki oświatowe; Posterunek Policji w Rutce-Tartak; Gminna Komisja Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wiżajnach; Zespół Interdyscyplinarny; Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Medyk - Spółka partnerska Dorota Sianowska i Dariusz Michał Dudarewicz. Świetlica Gminna w Wiżajnach; Gminna Biblioteka Publiczna; Organizacje pozarządowe; Parafia; Parafialny Zespół Caritas Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Suwałkach; Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Suwałkach; Powiatowy Urząd Pracy w Suwałkach; Sąd Rejonowy w Suwałkach/Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej; Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku.

V. ODBIORCY PROGRAMU Rodziny wychowujące dzieci na terenie Gminy Wiżajny mające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

VI. CELE PROGRAMU

1. **Cel główny programu:** Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz tworzenie warunków sprzyjających jej prawidłowemu funkcjonowaniu.

2. Cele szczegółowe:

1. Diagnozowanie i monitoring skali potrzeb i problemów rodzin.
2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dzieci, młodzieży i rodzin.
3. Wspieranie rodzin zagrożonych patologią, rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu ich problemów życiowych oraz wzmocnienie i wyzwalanie zasobów tkwiących w rodzinach.
4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.

VII. HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ

1. Cel szczegółowy: Diagnozowanie i monitoring skali potrzeb i problemów rodziny.

LP	DZIAŁANIA/ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	REALIZATORZY/PARTNERZY
1.	Diagnoza przyczyn ubiegania się rodzin o udzielenie pomocy.	2018-2020	GOPS, Urząd Gminy, Organizacje pozarządowe
2.	Diagnoza skali najczęściej występujących problemów w rodzinie.	2018-2020	GOPS, Placówki oświatowe, ZI, GKRPA
3.	Monitoring rodzin, w których występuje problem przemocy i alkoholizmu.	2018-2020	GOPS, ZI, GKRPA, Placówki Oświatowe, Policja, Służba Zdrowia
4.	Monitoring rodzin pod kątem pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych.	2018-2020	GOPS, Urząd Gminy, Placówki oświatowe, PCPR, Sąd
5.	Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.	2018-2020	Ośrodek Zdrowia, Placówki Oświatowe, GOPS
6.	Diagnoza deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniechań względem dzieci oraz ocena sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym.	2018-2020	GOPS, Placówki Oświatowe, Policja, PCPR, Ośrodek Zdrowia

2. Cel szczegółowy: Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.

LP	DZIAŁANIA/ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	REALIZATORZY/PARTNERZY
1.	Świadczenie pomocy społecznej rodzinom znajdującym się w trudnych warunkach materialnych.	2018-2020	GOPS
2.	Zapewnienie dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin posiłków w szkole.	2018-2020	GOPS, Placówki oświatowe
3.	Udzielanie dzieciom i młodzieży stypendiów i innej pomocy materialnej.	2018-2020	Urząd Gminy , Placówki Oświatowe
4.	Pomoc w zaopatrzeniu dzieci i młodzieży w artykuły szkolne i podręczniki.	2018-2020	Urząd Gminy, Placówki oświatowe, GOPS
5.	Organizowanie wypoczynku letniego w formie kolonii z programem profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu i przemocy.	2018-2020	GKRPA, ZI, Urząd Gminy, GOPS, PCPR, Organizacje pożytku publicznego
6.	Pomoc w zaopatrzeniu osób niepełnosprawnych w niezbędny sprzęt ortopedyczny i środki pomocnicze	2018-2020	PCPR, GOPS, Ośrodek Zdrowia
7.	Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej.	2018-2020	Urząd Gminy, GOPS
8.	Współpraca z instytucjami i organizacjami z poza terenu gminy zajmującymi się pomocą rodzinie.	2018-2020	Wszystkie podmioty

3. Cel szczegółowy Wspieranie rodzin zagrożonych patologią, rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu ich problemów życiowych oraz wzmocnienie i wyzwalanie zasobów tkwiących w rodzinach.

Lp.	DZIAŁANIA/ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	REALIZATORZY/PARTNERZY
1.	Systematyczna praca z rodzinami z problemem opiekuńczo – wychowawczym.	2018-2020	GOPS, Placówki Oświatowe, Policja, PCPR
2.	Uchwalanie gminnych programów profilaktycznych zawierających działania w zakresie profilaktyki i leczenia uzależnień oraz zasady ich finansowania.	2018-2020	Urząd Gminy/Rada Gminy, GOPS, GKRPA, ZI

3.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień od alkoholu i od innych środków psychoaktywnych.	2018-2020	GOPS, GKRPA Placówki Oświatowe, Policja, Świetlica Gminna, Gminna Biblioteka Publiczna
4.	Promocja i realizacja programów profilaktycznych, edukacyjnych i prozdrowotnych w szkołach wspierających wychowanie dzieci i młodzieży – z zakresu uzależnień, zdrowego żywienia, wad wymowy, wad postawy skierowanych do rodziców i dzieci.	2018-2020	GKRPA, Placówki Oświatowe, Ochrona Zdrowia, GOPS, Policja, Urząd Gminy, Świetlica Gminna, Gminna Biblioteka Publiczna
5.	Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym problemem przemocy w rodzinie, mających na celu zapobieganie zjawisku, kierowanie potencjalnych sprawców przemocy na działania korekcyjno-edukacyjne	2018-2020	Zespół Interdyscyplinarny, GOPS, Policja, Ochrona Zdrowia, PCPR, Organizacje pozarządowe, Placówki oświatowe
6.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży w zakresie promocji zdrowego stylu życia poprzez sport, rekreację i kulturę.	2018-2020	Świetlica Gminna, Urząd Gminy, GKRPA, GOPS, Placówki Oświatowe, Gminna Biblioteka Publiczna, Parafia, Organizacje pozarządowe
7.	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży	2018-2020	Urząd Gminy, GOPS, GKRPA, Policja, Placówki Oświatowe
8.	Podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny	2018-2020	GOPS, Placówki Oświatowe, Policja,

	naturalnej.		Kuratorzy
9.	Monitorowanie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.	2018-2020	GOPS, Policja
10	Wspieranie i promocja inicjatyw lokalnych w zakresie wspierania rodziny i dziecka.	2018-2020	GOPS, Placówki Oświatowe, Gminna Biblioteka Publiczna, Świetlica Gminna, Organizacje Pozarządowe, Parafia
11	Zapewnienie opieki asystenta rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	2018-2020	GOPS, Urząd Gminy

4. Cel szczegółowy Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.

LP	DZIAŁANIA/ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	REALIZATORZY/PARTNERZY
1.	Współpraca ze szkołami w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych	2018-2020	GOPS, Placówki Oświatowe
2.	Wspieranie dzieci z rodzin nie posiadających możliwości finansowych w rozwijaniu uzdolnień.	2018-2020	GOPS, Urząd Gminy, Placówki Oświatowe, Gminna Biblioteka Publiczna, Organizacje Pozarządowe, Świetlica Gminna
3.	Rozwój i wzbogacanie istniejących programów profilaktycznych i edukacyjnych.	2018-2020	GOPS, Placówki Oświatowe, Urząd Gminy, Gminna Biblioteka Publiczna, Świetlica Gminna
4.	Organizowanie zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych.	2018-2020	Placówki Oświatowe, Gminna Biblioteka Publiczna, Świetlica Gminna
5.	Uświadomienie rodzicom i opiekunom potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży.	2018-2020	Placówki Oświatowe, GOPS, GOK,

VII. ODBIORCY PROGRAMU Rodziny z terenu Gminy Wiżajny, doświadczające problemów opiekuńczo-wychowawczych, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej bądź też takie, którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

VIII. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

1. Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności wychowawcze i opiekuńcze.
2. Przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych i powrotu dziecka do rodziny.
3. Pozostawienie dzieci w miejscu zamieszkania.

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA Realizacja programu finansowana będzie ze środków własnych gmin, dotacji z budżetu państwa oraz w miarę możliwości ze środków zewnętrznych.

X. EWALUACJA I MONITOROWANIE PROGRAMU Ewaluacja będzie oparta na gromadzeniu, analizie i interpretacji danych pozyskanych przez podmioty uczestniczące w realizacji Programu Wspierania Rodziny w Gminie w Wiżajny. Wskaźniki osiągnięcia poszczególnych celów:

1. Liczba rodzin korzystających z różnych form pomocy.
2. Liczba dzieci korzystających z wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020.
3. Liczba dzieci korzystających z Rządowego Programu pomocy uczniom „Wyprawka szkolna”.
4. Liczba udzielonych stypendiów szkolnych o charakterze socjalnym.
5. Liczba dzieci biorących udział w koloniach (w tym: finansowanych przez Kuratora Oświaty, GKRPA, itp.).
6. Liczba osób niepełnosprawnych, którym dofinansowano sprzęt ortopedyczny, środki pomocnicze, itp.
7. Liczba rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi objętymi pracą socjalną.
8. Liczba rodzin, które skorzystały ze specjalistycznego poradnictwa.
9. Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.
10. Liczba dzieci, za które opłacany jest pobyt w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej.
11. Liczba osób, które uczestniczyły w programach korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie.
12. Liczba i forma podejmowanych działań profilaktycznych, edukacyjnych i prozdrowotnych z zakresu uzależnień, przeciwdziałania przemocy, zdrowego stylu życia, itp.
13. Liczba i forma organizowanych zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych. Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiżajnach. Monitoring będzie polegać na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach Programu od podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdanie z realizacji Programu będzie przedkładane Radzie Gminy przez Kierownika GOPS do dnia 31 marca każdego roku.